

Innst. S. nr. 211

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 14 (2008–2009)

Innstilling fra utenrikskomiteen om Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den vesteuropeiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling for 2008

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingets delegasjon til Den vesteuropeiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2005–2009 består av følgende representanter:

Medlemmer

Odd Einar Dørum (V), leder
Hallgeir H. Langeland (SV), nestleder
Gerd Janne Kristoffersen (A)
Henning Skumsvoll (FrP)
Kari Lise Holmberg (H)

Personlige varamedlemmer

Trygve Slagsvold Vedum (Sp)
Eirin Kristin Sund (A)
Truls Wickholm (A)
Christian Tybring-Gjedde (FrP)
Laila Dāvøy (KrF)

Komitévervene er fordelt som følger:

Komité

Presidentkomiteen
Styringskomiteen
Politisk komité
Budsjettkomiteen
Forsvarskomiteen
Teknologikomiteen
PR-komiteen

Medlem

Odd Einar Dørum	
Odd Einar Dørum	Hallgeir H. Langeland
Odd Einar Dørum	Hallgeir H. Langeland
Henning Skumsvoll	
Henning Skumsvoll	
Gerd Janne Kristoffersen	
Kari Lise Holmberg	

Generelt

Den vesteuropeiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling ble opprettet i 1954 og består av 115 faste representanter fra de ti medlemslandene (Bel-

gia, Frankrike, Tyskland, Hellas, Italia, Luxembourg, Nederland, Portugal, Spania og Storbritannia). I tillegg møter de ti tilknyttede medlemslandene (Bulgaria, Den tsjekkiske republikk, Estland, Latvia,

Litauen, Romania, Slovakia, Slovenia, Polen og Ungarn), representanter for de tre assosierte medlemmene (Island, Norge og Tyrkia), observatørlandene (Danmark, Finland, Irland, Sverige og Østerrike), samt andre observatører og inviterte gjester.

Forsamlingens hovedoppgave er å følge opp EUs sikkerhets- og forsvarspolitik (ESDP), og den kalles derfor også Den europeiske sikkerhets- og forsvarsforsamlingen (European Security and Defence Assembly – ESDA). Den utarbeider rapporter og vedtar anbefalinger og uttalelser om forsvars- og sikkerhetspolitiske spørsmål som oversendes VEU's permanente Råd (regjeringssiden). Rådets oppgaver ivaretas de facto av EUs sikkerhetspolitiske komité (PSC). Forsamlingen er også et formelt bindeledd til NATO.

Forsamlingen møtes til sesjoner to ganger årlig i Paris. Den ledes av Presidentkomiteen, som møtes jevnlig. I tillegg finnes følgende faste fagkomiteer: Politisk komité, Forsvarskomiteen, Teknologikomiteen, PR-komiteen, Budsjett- og administrasjonskomiteen og Komiteen for prosedyrespørsmål.

Som assosierte medlemmer deltar de fem norske representantene fullt ut under de to årlige sesjonene og i komitémøtene, men har ikke stemmerett i plenum. De oppnevnte varamedlemmene deltar bare i hovedsesjonene og kan ikke tre inn i fagkomiteene i de faste medlemmenes fravær.

Hovedspørsmål

Sentrale problemstillinger i 2008 var videreutviklingen av den europeiske sikkerhetsstrategien, utviklingen på Balkan, EUs militæroperasjoner samt ulike aspekter ved russisk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Med hensyn til førstnevnte oppfordret forsamlingen EU til særlig å vektlegge hensynet til folkelig oppslutning, effektiv og smartere bruk av budsjetter, og evnen til hurtig krisehåndtering. Når det gjaldt militæroperasjonene falt høstsessjonen sammen med 10-årsjubileet for den fransk-britiske St. Malo-erklæringen, og utviklingen av den felles sikkerhets- og forsvarspolitikken (ESDP) siden den gang dannet et perspektivrikt bakteppe. Forsamlingen ga sin fulle støtte til EUs videre satsing på så vel militære som sivile operasjoner innen rammen av ESDP. Den vektla spesielt behovet for å følge rettsstatens prinsipper i enhver operasjon, og den var opptatt av å utvikle bedre og mer effektive planleggingsstrukturer og prosedyrer. Forsamlingen la særlig vekt på å sikre løpende finansiering ikke minst av operasjoner i Afrika. Den erkjente i denne sammenheng at det var nødvendig å styrke samarbeidet mellom de nasjonale parlamentene i arbeidet med fremtidige operasjoner. Deployeringsevne, mobilitet, logistikk og interoperabilitet var for øvrig sentrale stikkord i den bredere diskusjonen om ESDP.

Forholdet til Russland og situasjonen i Georgia sto høyt på dagsorden i etterkant av den russisk-georgiske konflikten i august, og dette var også et hovedanliggende under høstsessjonen i Paris i desember. I sine konklusjoner oppfordret blant annet parlamentarikerforsamlingen begge parter til å gjøre alt for å finne varige løsninger, og å legge til rette for at EUs observatører (EUMM) fikk utført sitt mandat. Den understreket videre at både NATO og EU måtte bibeholde dialogen med Russland samtidig som det ble stilt klare krav overfor russerne. EU måtte videreutvikle sitt østlige partnerskap også med sikte på økt stabilitet i Kaukasus, og arbeide videre i samarbeid med NATO, OSSE, Russland og USA om en fornyet sikkerhetsarkitektur i Europa forankret i eksisterende rammeverk. Endelig ble behovet for utviklingen av en koherent europeisk energipolitikk understreket.

Et annet tema på høstsessjonen var såkalt "Cyber Warfare". Forsamlingens rapportør konkluderte med en oppfordring til det Europeiske forsvarsbyrået (EDA) om, innen rammen av ESDP, å utvikle et "Cyber Defence"-konsept og å støtte NATOs arbeid med å opprette et "Cyber Defence Center" i Tallinn. Forsamlingen oppfordret EU til å forsere arbeidet med å harmonisere lovverk og praksis som berører Internett og bruk av dette, samt bidra til å utvikle adekvate lagrings- og støttesystemer for å begrense skadevirkningene ved angrep.

Fra norsk side ble det gitt honnør til den estiske innsatsen på feltet. Med referanse til norske erfaringer og langsiktige satsing, foreslo delegasjonsleder Dørum at forsamlingen innhentet ytterligere informasjon om arbeidet de enkelte medlemsland og assosierte medlemmer har gjort for å møte denne trusselen.

Under vårsessjonens debatt om den politiske utviklingen i Pakistan og Afghanistan holdt stortingsrepresentant Kari Lise Holmberg et innlegg om internt fordrevnes situasjon i regionen samt ringvirkningene dette har for flyktningstrømmer til og integrering i Europa.

Norsk profilering av nordområdene

Norge er assosiert medlem av VEU PA, men den norske delegasjonen er tross dette aktiv på møter og under sesjoner. Delegasjonsleder Odd Einar Dørum var i 2008 medrapportør til rapporten "Europe's Northern Security Dimension". Arbeidet med rapporten var en videreføring av Dørums forrige rapport (2007), også den om nordområdene. Årets rapport hadde et bredere anslag og blant temaene var klimaendringenes mulige effekt på geopolitikken i nord, spørsmålet om rettslig rammeverk for Arktis (UNCLOS) og uavklarte grenseområder, nye transportruter og fremtidig økonomisk utvikling i regionen. Forsvars- og sikkerhetspolitiske perspektiver

sett fra de enkelte hovedsteder, og ikke minst EUs interesser i nord og fremtidige rolle, var også sentrale elementer.

I forbindelse med fremleggningen av rapporten under høstsesjonen holdt statssekretær i Utenriksdepartementet, Elisabeth Walaas, en presentasjon av norsk politikk i nordområdene med spesiell vekt på samarbeidet i Arktisk Råd.

Fremleggelsen av rapporten og Walaas' innlegg ble etterfulgt av en bred plenumsdebatt som viste at interessen for nordområdene og Arktis var økende blant europeiske parlamentarikere. Problemstillingene fant klangbunn også blant representanter fra land som tradisjonelt ikke involverer seg i nordområdespørsmål. Vektleggingen av nordområdene og Arktis som den norske delegasjonen gjennom aktiv deltakelse og to frittstående rapporter (2007 og 2008) hadde bidratt til, ble fra flere hold sett i sammenheng med EUs økende interesse for de samme spørsmålene.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Siri A. Meling og Erna Solberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Åslaug Haga, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, vil vise til Innst. S. nr. 174 (2005–2006), jf. Dokument nr. 19, Innst. S. nr. 176 (2006–2007), jf. Dokument nr. 18, og Innst. S. nr. 203 (2007–2008), jf. Dokument nr. 19.

Komiteen er kjent med at siste minister møte i Vestunionen ble avholdt 13. november 2000 i Marseille. De fleste av organisasjonens oppgaver ble

overført til EU. Også VEUs militære satellittsenter i Toriejon og Institutt for sikkerhetsstudier i Paris ble overført til EU. I 2004 ble også WEAG og WEAO – Vestunionens utvalg for utvikling av og samarbeid om forsvarsmateriell – nedlagt, noe som satte bl.a. Norge og norsk forsvarsindustri utenfor dette samarbeidet. Komiteen vil vise til at EU i stedet opprettet European Defence Agency (EDA), som er et rent EU-organ, og at den norske regjeringen i nesten to år forhandlet om en avtale med EU om samarbeid med EDA. Avtale ble inngått i mars 2006.

Komiteen er kjent med at det fremdeles er møter på embetsnivå i Vestunionens regi, og at den parlamentariske forsamlingen er opprettholdt. Norge deltar her, på linje med Tyrkia og Island, uten stemmerett. Komiteen viser til at forsamlingens oppgave er å følge opp EUs forsvars- og sikkerhetspolitikk og utarbeide rapporter som sendes VEUs permanente råd. Komiteen har merket seg at rådets oppgaver de facto ivaretas av EUs sikkerhetspolitiske komité.

Komiteen vil bemerke at den norske delegasjonen til Vestunionens parlamentariske forsamling også i 2008 har engasjert seg sterkt i spørsmål knyttet til nordområdene og Arktis og ser dette som positivt. Komiteen mener det er viktig for å skape en bredere politisk forståelse for og oppmerksomhet mot våre utfordringer i nord.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument nr. 14 (2008–2009) – årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den vesteuropeiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling for 2008 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 29. april 2009

Olav Akselsen
leder

Marit Nybakk
ordfører

